

DİN VE AİLE

• Aile, bireyin doğumundan itibaren beslenmesi, sığınması ve korunması için en temel kalkan olan toplumun en küçük yapı taşıdır.

• İslam dininde aileye büyük önem verilmiş, ailenin sevgi üzerine kurulduğuna dair mesajlar verilmiştir.

“Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindedir.”

(Rûm suresi, 21. ayet)

• Toplumun güçlü olması ailenin güçlü olması ile doğrudan etkilidir. Birey ailede aldığı psikolojik ve sosyolojik eğitim sayesinde mutlu ve huzurlu olarak toplumun ve devletin sağlıklı nesiller oluşturmasını sağlar.

• Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de insanlara evlenmeyi tavsiye etmiş, evlenen bireylere yardımcı olacağını vadedmiştir.

“Sizden bekâr olanları, ..., evlendirin. Eğer bunlar fakir iseler Allah kendi lütfu ile onları zenginleştirir. Allah, (lütfu) geniş olan ve (her şeyi) bilendir.”

(Nûr suresi, 32. ayet)

• İslam dininde evlilik dışı ilişkiler yasaklanmış, “Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o, bir hayâsızlıktır ve çok kötü bir yoldur.” (İsrâ suresi, 32. ayet) ayeti ile insanlara uyarıda bulunulmuştur.

İslam'da Aile İçi Sorumluluk ve Görevler

• Aile bireylerinin birbirlerine karşı iyi davranması, birbirlerinin haklarını korunması gerekir. Aile bireylerinin birbirlerine karşı dini görevleri hatırlatmaları bu görevlerin başında gelir.

“Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun...”

(Tahrim suresi, 6. ayet)

“Ailene namaz kılmalarını emret, kendin de onda devamlı ol...”

(Tâhâ suresi, 132. ayet)

• Anne ve babanın çocuklarını ahlaki ve dini değerlerle eğitmesi onları insanlara faydalı olacak şekilde hazırlamaları da önemli sorumluluklardan biridir.

• Çocukların da anne ve babasına karşı sevgi ve saygı göstermesi, ailesinin ona yaptığı iyilikleri unutmadan ve fakâr olması gerekmektedir. Kur'an-ı Kerim'de bu doğrultuda anne ve babaya karşı “öf” bile denilmemesi gerektiği konusunda uyarı yapılmıştır.

DİN, KÜLTÜR VE SANAT

• İslam dini etkisiyle ortaya çıkan sanat eserleri, Müslümanların hayat tarzlarını yansıtan somut örneklerdir. Müslümanlar dinlerinin etkisiyle İslam kültür ve medeniyetini oluşturmuşlardır.

• Medeniyet insanlığın maddi yönünü, kültür ise manevi yönünü temsil eder. Bu nedenle bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekir.

• İslamiyet'in farklı coğrafyalarda yayılması Müslümanların farklı kültürler ile karşılaşmasını sağlamış, böylece İslam dinine özgü medeniyetler gelişmiştir. Bu da bilim ve sanatta yeni oluşumların önünü açmıştır.

Mimari

• İslam mimarisi Hz. Muhammed (s.a.v.) dönemine kadar dayanmaktadır. Hicretin hemen ardından Mescid-i Nebi inşa edilmiş, bu mescit şehrin merkezi haline gelmiştir.

• Mescid-i Nebi sadece ibadet amaçlı değil, eğitim, hukuk, ticaret ve sosyal faaliyetler için de kullanılmıştır. Böylece toplum için ihtiyaç olan birçok konunun görüşüldüğü bir yapı haline gelmiştir.

• Müslümanlar tarafından inşa edilen medrese, dârüşşifa, dergâh, tekke, han, hamam, kervansaray ve şadırvanlar İslam dinin etkisiyle ortaya çıkmış yapılardır.

• Şam'daki Emeviye Camii, Kudüs'teki Mescid-i Aksa, Irak'taki Samarra Ulu Camii, İslam medeniyetinin mabet merkezli bir medeniyet anlayışını benimsediğini göstermektedir.

• İslam medeniyeti ile ortaya çıkan yapılarda genellikle kubbe kullanılması da şekil olarak sonsuzdan birliğe yükselişi sembolize etmektedir.

• Osmanlı'da önemli bir yere sahip olan Mimar Sinan bıraktığı eserlerle Osmanlı mimarisindeki kubbeler zirve noktaya ulaşmıştır.

Not: Mimar Sinan, bizlere miras olarak bıraktığı Şehzane Camii'ni “çiraklık eserim”, Süleymaniye Camii'ni “kalfalık eserim” ve Edirne Selimiye Camii'ni de “ustalık eserim” diye nitelendirmiştir.

Edebiyat

• Edebiyat duygu, düşünce ve değerlerin dil vasıtasıyla aktarılmasını sağlayan bir sanattır. Arabistan'da yaygın olarak kullanılan edebiyat Kur'an-ı Kerim'in indirilmesi ile farklı bir boyut kazanmıştır.

• Edebiyatta, dinin önemli değerleri arasında yer alan inanç, ahlak ve dürüstlük gibi değerler İslamiyet ile yaygın bir şekilde kullanılmaya başlamıştır.

- Öğretmenlerimiz öğrencileri ile paylaşabilir.
- Bu içerik [@Din ve Kültür](#)'ün katkılarıyla hazırlanmıştır.
- Sadece öğretmen ve öğrencilerin ücretsiz kullanımına sunulmaktadır.
- Herhangi bir site ya da kitapta yayınlanmasına (isim belirtilse dahi) izin verilmemektedir.
- Bu dokümanın tüm yayın hakları [mikailokumus.com](#)'a aittir.

• **Kutadgu Bilig**, Türk edebiyatının en eski örneğidir. **Yusuf Has Hacib** tarafından manzum olarak Türkçe dille yazılmıştır. "Kutlu olma bilgisi", "hükümlerlik bilgisi" gibi anlamlara gelen bu eser bir siyasetname niteliğindedir.

• **Divan-ı Lügati't-Türk**, Türkçenin ilk sözlüğü olarak bilinmektedir. **Kâşgarlı Mahmud** tarafından Araplara Türkçe öğretmek, Türkçenin yaygınlığını göstermek için yazılmıştır.

• **Atabetü'l-Hakayık**, **Edip Ahmet Yükneki**'nin Kur'an-ı Kerim ayetlerinden ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hadislerinden faydalanarak yazdığı bir eserdir. Ahlaki öğütler yer alır.

• **Divan-ı Hikmet**, **Ahmet Yesevi** tarafından kaleme alınan bu eserde Yesevilik tarikatına ait bilgiler, dervişlik üzerine övgüler, Cennet-Cehennem tasvirleri, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hayatı ve mucizeleri anlatılır.

• **Hacı Bektaş Veli** tarafından yazılan "**Velayetname**" adlı eserde Hacı Bektaş'ın hayatı, menkıbe ve kerametleri anlatılır. Onun "**Makalat**" adlı eserinde ise aşk, gönül, akıl, ilim, ahlak, nefis terbiyesi gibi konular yer almaktadır.

• **Mevlana Celâleddîn-i Rûmî** "**Mesnevi**" adlı eserince, **Yunus Emre** de "**Divan**" adlı eserinde Allah (c.c.) sevgisine yer vermiştir.

• Divan şairi **Fuzuli**, "**Su Kasidesi**" ile **Mehmet Akif Ersoy** da "**Safahat**" adlı eseriyle kültürümüzde önemli izler bırakmışlardır.

Not: İlahi, nefes, nutuk, devriye ve şathiye İslam etkisiyle oluşan **Türk Halk Edebiyatı** eserleridir. Mevlit, miraciye, tevhit, naat ve hilye de İslam etkisiyle oluşan **Divan Edebiyatı** eserleridir.

Musiki

• İslam kültüründe Hz. Muhammed'den (s.a.v.) itibaren musikiye yer verilmiş, Hz. Muhammed (s.a.v.) Kur'an-ı Kerim'in güzel sesle okunmasını tavsiye etmiş, ezanın da sesi güzel olan kişiler tarafından okunmasını istemiştir.

• Musiki kişiyi Allah'tan (c.c.) uzaklaştırmadığı, iyiye ve güzel yönlendirdiği takdirde dine ters düşmemektedir.

• Kültürümüzde musiki tedavi amacıyla da kullanılmıştır. Doğadaki kuş ve su gibi varlıkların seslerinden faydalanarak çeşitli hastalıklar tedavi edilmiştir. Edirne'de ve Fatih'te bulunan darüşşifalar bu yöntemin kullanıldığı yapılarıdır.

• **Kindî**, **Fârâbî** ve **İbn Sînâ** gibi filozoflar musiki alanında önemli çalışmalar yaparak, İtrî ve **İsmail Dede Efendi** gibi bestekârlarımız özgün eserler ortaya koyarak kültürümüze ciddi katkılar sağlamışlardır.

Hat

• Hat sanatı, Arap harflerinden doğarak İslam medeniyetinde farklı bir boyut kazanan güzel yazı sanatıdır. Bu sanat ile ilgilenenlere **hattat** denilmektedir.

• İslamiyet'in geniş coğrafyalara yayılması ile Kur'an-ı Kerim'in korunmasına ve güzel bir şekilde yazılmasına önem artmış, özellikle camilerde sıklıkla hat sanatı kullanılmıştır.

• İslam kültüründe 'Aklâm-ı Sitte' (Sülüs, Nesih, Muhakkak, Reyhani, Tevki, Rika) yazı usulleri gelişmiş, Abbasiler döneminde **Amasyalı Yakut el-Musta'sımî**, Osmanlı döneminde **Amasyalı Şeyh Hamdullah**, **Ahmet Şemseddin Karahisari**, **Hafız Osman**, **Mustafa Zühfî**, **Kadiasker Mustafa İzzet**, Türkiye Cumhuriyeti döneminde de **Hâmid Aytaç** gibi hattatlar bu sanatı zirveye çıkarmışlardır.

Tezhib

• Tezhib altınla süsleme anlamına gelmektedir. Süsleme malzemesi olarak altın ve yaldız kullanıldığı için bu isimle anılmıştır. Bu sanatı icra edenlere **müzehhib** denilir.

• Bu sanatın Orta Asya'da Uygur Türkleriyle ortaya çıktığı ve geliştiği bilinmektedir. İran üzerinden Anadolu'ya ulaşmış ve günümüze kadar devam etmiştir.

• Selçuklular Dönemi'nde **Muhlis b. Abdullah el-Hindi**, Osmanlılar Dönemi'nde **Ali Üsküdarî**, **Ahmed Hazine**, **Abdullah Buhârî** gibi müzehhibler yetişmiştir.

Ebru

Ebru, öd ve su eklenerek boyaların yoğunlaştırılmış su üzerine serpilip kâğıda transfer edilmesiyle oluşan bir sanattır.

• XV-XVI. yüzyıllara kadar dayanan bu sanat günümüzde kâğıt dışında farklı malzemelerin süslenmesinde de kullanılmaktadır.

• Türk tarihinde Ebru sanatını icra eden **Hezarfen Edhem Efendi**, **Hatip Mehmet Efendi**, **Necmeddin Okyay** ve **Mustafa Düzgünman** gibi sanatçılar yetişmiştir.

Minyatür

• Minyatür kendine has boyama yöntemi ve anlatım dili ile çok ince işlenmiş, çok küçük boyutlu resimleri ifade eden resim sanatıdır.

• Yaygın olarak el yazması kitaplarda kullanılmıştır. Metinde geçen konuyu görselleştirmek ve konuya açıklık getirmek için tercih edilmiştir.

- Öğretmenlerimiz öğrencileri ile paylaşabilir.
- Bu içerik [Din ve Kültür](#)'ün katkılarıyla hazırlanmıştır.
- Sadece öğretmen ve öğrencilerin ücretsiz kullanımına sunulmaktadır.
- Herhangi bir site ya da kitapta yayınlanmasına (isim belirtilse dahi) izin verilmemektedir.
- Bu dokümanın tüm yayın hakları [mikailokumus.com](#)'a aittir.

DİN VE ÇEVRE

- Yüce Allah yeryüzünü insanların hizmetine sunmuş, mevcut düzenin bozulmaması için de çevrenin korunması gerektiğini insanlara bildirmiştir.
- İnsana emanet olarak sunulan çevreye herkesin duyarlı davranması, bütün canlılara merhamet göstermesi gerekir.

DİN VE SOSYAL DEĞİŞİM

- Sosyal değişim, çevre özelliklerinin farklılaşması, biyolojik yapıya etki eden unsurların çoğalması, yeniliklerin artması ve böylece kültürel yapının değişmesi ile gerçekleşir.
- Yaşanan değişimin Kur'an-ı Kerim ve sünnete uygun olması gerekir. Zaten İslam dininde Müslümanlar için çevreye yönelik kolaylıklar da sunulmuştur.

DİN VE EKONOMİ

- İslam dinine göre tüm insanların mülk edinme, çalışma, emeğinin karşılığını alma ve miras gibi hakları bulunmaktadır.
- İnsanların bu kazanç ve haklarını emek harcıyarak kazanması, bunları elde etmek için helal olan yolları tercih etmesi gerekir.
- Yüce Allah insanların temel haklarını korumak için Kur'an-ı Kerim'de emir ve yasaklar bildirmiş, insanların bu sınırlara titizlikle uyması gerektiğini vurgulamıştır.
- İslam dininde insanların malları koruma altına alındığı gibi insanlar yardımlaşmaya da teşvik edilmiştir. Bu nedenle insanlar zekâta, sadakaya ve infakta bulunmaya teşvik edilmiştir.

DİN VE SOSYAL ADALET

- İslam dinine göre adalet ve sosyal hakların korunması için her insanın dikkat etmesi gereken bazı sorumluluklar bulunur. Bu sorumluluklar insanların bir arada yaşayabilmesi için büyük önem taşımaktadır.
- Yaşama ve sağlık hakkı, eğitim hakkı, düşünce ve ifade özgürlüğü hakkı, ibadet özgürlüğü hakkı ve özel yaşamın gizliliği hakkı İslam dininde korunması gereken temel haklardır.

"Ey iman edenler, başkasının evine izin almadan, seslenip selam vermeden girmeyiniz. Eğer düşünürseniz böyle hareket etmeniz sizin için hayırlıdır."

(Nûr suresi, 27. ayet)

KUR'AN'DAN MESAJLAR: ÂL-Î İMRÂN SURESİ 103-105. AYETLER

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾ وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾

"Hep birlikte Allah'ın ipine (Kur'an'a) sımsıkı sarılın. Parçalanıp bölünmeyin. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani sizler birbirinize düşmanlar idiniz de O, kalplerinizi birleştirmişti. İşte O'nun bu nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz. Yine siz, bir ateş çukurunun tam kenarında idiniz de O sizi oradan kurtarmıştı. İşte Allah size ayetlerini böyle apaçık bildiriyor ki doğru yola eresiniz. Sizden, hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten men eden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır. Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın. İşte onlar için büyük bir azap vardır."

- Yaygın olan görüşe göre "Allah'ın ipi" sözü ile **Kur'an-ı Kerim** ve **İslamiyet** kastedilir. Bu ipe sımsıkı sarılmak da dinin gereklerini yerine getirmeyi ifade eder.
- Bu ayete göre Müslümanların tevhit inancı doğrultusunda birleşmesi, ayrılıktan uzak durması ve tüm yaşamı boyunca Allah'a (c.c.) olan imanını muhafaza etmesi gerekir.
- Kültürümüzde yer alan "**Nerede birlik, orada dirlik**" ve "**Sürüden ayrılan kuzuyu kurt kapar.**" gibi atasözleri bu ayette vurgulanan birlik ve beraberlik ile örtüşmektedir.

